УДК 343.85(477)

Григорій Сергійович КРАЙНИК,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ В НОВОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

У Кримінальному кодексі України на даний час існує два визначення неправомірної вигоди, що містяться у ст. 354 та ст. 364-1 КК України [1].

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність до стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18 квітня 2013 р. № 221-VII, поняття «хабар» у кримінальному законодавстві України було виключене з КК України та замінено на поняття «неправомірної вигоди» [2].

Такі зміни в законодавстві України про кримінальну відповідальність базуються на положеннях Конвенції ООН проти корупції, що ратифікована Україною 18.10.2006 та набрала чинності для України 01.01.2010 [3].

Законодавча дефініція кримінально-правового поняття «неправомірна вигода» наводиться у примітках до ст. 364 «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми», ст. 354 «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації», ст. 160 КК «Підкуп виборця, учасника референдуму» тощо [1].

Згідно з п. 2 примітки до ст. 354, під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають чи одержують без законних на те підстав (застосовується до статей 354, 368, 368^3 – 370 КК України).

Відповідно до примітки до ст. 364^1 КК України під «неправомірною вигодою» слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав (застосовується до статей 364, 364^1, 365^2, 368, 368^3, 368^4, 369, 369^2 та 370 КК України).

У зв'язку з існуванням двох подібних визначень поняття «неправомірної вигоди», наведених у чинної редакції п. 2 примітки до ст. 354 та примітці до ст. 364-1 КК України, І. О. Кулаковою була

© Крайник Г. С., 2019

висловлена думка, що «у КК України необхідно залишити лише одне визначення (наведене ст. 354 КК України), але при цьому в дужках не перераховувати номери статей КК, оскільки це визначення буде застосовуватися до усіх статей КК, де йдеться про неправомірну вигоду. Такий підхід відповідає Конвенції ООН проти корупції, яка не містить вимоги стосовно різного тлумачення «неправомірної вигоди» [4], а також дозволяє не дублювати текст. Тому вказаною думкою І. О. Кулакової можна погодитись.

Неправомірна вигода уособлюється грошовими коштами, іншим майном, перевагами, пільгами, послугами матеріального або нематеріального характеру. Варто зауважити, що перелічене може виступати предметом підкупу за умови, що його пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав [1; 5].

У п. 3 примітки до ст. 354 КК України передбачено, що під пропозицією слід розуміти висловлення працівнику підприємства, установи чи організації, особі, яка надає публічні послуги, або службовій особі наміру про надання неправомірної вигоди, а під обіцянкою – висловлення такого наміру з повідомленням про час, місце, спосіб надання неправомірної вигоди.

Прийняття пропозиції означає, що відповідна особа висловила згоду в будь-який спосіб та не заперечує чи в будь-який інший спосіб не реагує (мовчазна згода) на пропозицію того, хто пропонує або обіцяє надати неправомірну вигоду в майбутньому [6, с. 377–378].

Отже, у п. 1 примітки до статті нового КК України під назвою «Підкуп працівника державного підприємства, установи чи організації» пропонується викласти таке визначення неправомірної вигоди: «неправомірна вигода – це грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав». У інших статтях КК України формулювати визначення неправомірної вигоди недоцільно, оскільки створення визначень-дублерів без різного змістовного наповнення є зайвим і не сприяє вирішенню проблем правозастосування.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : закон України від 18.04.2013 № 221-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-18 (дата звернення: 05.09.2019).

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : від 31.10.2003. *Офіційний вісник України*. 2010. № 10. Ст. 506.

4. Кулакова І. О. Щодо визначення неправомірної вигоди // Сучасні проблеми розвитку державності та напрями їх вирішення через призму правотворчої діяльності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17–18 трав. 2019 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2019. С. 106–108.

5. Якимова С. В. Про систематизацію ознак неправомірної вигоди як предмета підкупу за Кримінальним кодексом України. *Вісник національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2015. № 813. С. 292–298.

6. Калитаєв В. В. Кримінально-правова характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. *Держава і право*. 2013. № 60. С. 375–380.

Одержано 20.09.2019

УДК 343.35+343.7

Владислав Геннадійович КУНДЕУС,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ВІДНЕСЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 262, 308, 312, 313, 357, 410 КК УКРАЇНИ, ДО КОРУПЦІЙНИХ

З метою законодавчого врегулювання застосування положень Кримінального процесуального кодексу України стосовно особливостей досудового розслідування кримінальних проступків та їх судового розгляду Законом України від 22.11.2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень»(набирає чинності з 01.01.2020 року) [1] в Кримінальний кодекс України було запроваджено низка значних змін та доповнень. Зокрема, запроваджено нову редакцію примітки до ст. 45 КК, яка встановлює, що корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368 – 369-2 цього Кодексу[2]. Слід зазначити, що нова редакція примітки до ст. 45 КК, за виключенням зміни у термінології, повністю повторює чинну редакцію цієї примітки, що була впроваджена Законом України від 12.02.2015 року № 198-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

© Кундеус В. Г., 2019